

Forslag

til

Lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Fremsat den 3. december 1959 af *arbejdsministeren*.

Kapitel I.

Organisation.

§ 1. Lovens formål er at tilvejebringe faste rammer og økonomisk grundlag for en sådan erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, som til enhver tid svarer til den tekniske udvikling og forholdene på arbejdsmarkedet.

§ 2. Til fremme af det i § 1 omhandlede formål opretter arbejdsministeren et råd på 15 medlemmer — uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere — bestående af en af kongen udnævnt formand samt af 7 arbejdsgiver- og 7 arbejderrepræsentanter. Disse repræsentanter udpeges for 3 år ad gangen af henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark. Arbejdsgiverrepræsentanterne udpeges inden for områder, som i væsentlig grad beskæftiger ikke-faglært arbejdskraft. Arbejderrepræsentanterne udpeges inden for organisationer, der i væsentlig grad omfatter ikke-faglærte arbejdere. Der tilforordnes rådet 1 repræsentant for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for handelsministeriet, 1 repræsentant for undervisningsministeriet og 1 repræsentant for forsvarsministeriet samt formanden for det i § 32 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. omhandlede kursusnævn. Kun formanden for rådet og de af organisationerne valgte medlemmer har stemmeret ved rådets afgørelser. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med handelsministeren og undervisningsministeren rådets forretningsorden.

Stk. 2. Til varetagelse af det daglige arbejde i forbindelse med rådet ansætter

arbejdsministeren efter indstilling fra rådet en sekretær.

Stk. 3. Rådet antager det fornødne kontorpersonale og kan desuden antage konsulenter, som skal bistå rådet samt af dette efter anmodning fra brancheudvalgene, jfr. § 4, uden udgift for disse stilles til rådighed for udvalgene i et omfang, der fastsættes af rådet i hvert enkelt tilfælde. Konsulenterne må have praktisk kendskab til arbejdsforholdene og til undervisningsmæssige spørgsmål.

Stk. 4. Ved de årlige finanslove fastsættes den fornødne bevilling til rådet, herunder honorarer til formand, medlemmer og tilforordnede, til rådets medarbejdere, jfr. stk. 2 og stk. 3, samt til løsning af de i § 3, stk. 4 og stk. 5, omhandlede opgaver.

§ 3. Det påhviler uddannelsesrådet i enhver henseende at udfolde bestræbelser for at tilvejebringe og å jourføre uddannelsesforanstaltninger i overensstemmelse med det i § 1 angivne formål. Rådet skal herved tage stilling til, hvorvidt de uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner, som udarbejdes af brancheudvalgene, jfr. § 4, kan godkendes til finansiering efter bestemmelserne i nærværende lov, jfr. kapitel III, og til stadighed i fornødent omfang have indseende med, at undervisningen i form og indhold svarer til det af rådet godkendte. Rådet har endvidere til opgave at virke som kontaktorgan mellem de nævnte udvalg, arbejdsmarkedets hovedorganisationer, de respektive ministerier og de derunder hørende uddannelsesinstitutioner. Rådet skal herved medvirke til, at uddannelse af ikke-faglærte, som måtte blive gennemført på andet grundlag end nærværende lov — her-

under bl. a. lov om folkeskolen, lov om ungdomsundervisning m. v. og lov om beskæftigelse og uddannelse af unge — i videst muligt omfang tilpasses det uddannelsessystem, der ved nærværende lov opbygges for ikke-faglærte arbejdere.

Stk. 2. Uddannelse af unge under 18 år iværksættes i folkeskolens 8. og 9. klasse og efter reglerne i lov om ungdomsundervisning m. v. Hvor et brancheudvalg ønsker at iværksætte en særlig branchebetonet uddannelse for 16-18-årige, og det viser sig, at uddannelsen ikke kan gennemføres inden for rammerne af loven om ungdomsundervisning m. v., kan uddannelsesrådet dog godkende, at uddannelsesforanstaltninger iværksættes efter reglerne i nærværende lov.

Stk. 3. Uddannelsesrådet kan ved forhandling med arbejdsmarkedets parter undersøge, om der bør tages initiativ til oprettelse af et brancheudvalg, jfr. § 4. Endvidere kan rådet om fornødent rette henstilling til et sådant udvalg om at tage konkret foreliggende opgaver op.

Stk. 4. Det påhviler uddannelsesrådet at udarbejde planer for og at iværksætte en uddannelse af lærere til den af nærværende lov omfattede uddannelse. Det påhviler endvidere rådet at udarbejde forslag til retningslinier for lærernes aflønnings- og øvrige antagelsesvilkår, jfr. § 13, stk. 3.

Stk. 5. Det påhviler i øvrigt uddannelsesrådet at varetage alle opgaver, som er fælles for hele uddannelsesområdet, herunder samarbejde med brancheudvalgene, jfr. § 4, og med arbejdsmarkedets organisationer med henblik på gennem formålstjenlig oplysningsvirksomhed at sikre, at de etablerede uddannelser får størst mulig søgning og anerkendelse af arbejdsgivere og arbejdere. Rådet skal — om fornødent — i særlige tilfælde kunne yde brancheudvalgene økonomisk støtte i dette arbejde samt til afholdelsen af de i § 4, stk. 5, omhandlede udgifter.

Stk. 6. Uddannelsesrådet skal endelig mindst én gang om året afgive indstilling til de pågældende ministerier om bevillingsmæssige og dermed sammenhængende spørgsmål vedrørende uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

§ 4. Inden for hvert arbejdsområde (branche), hvor det af en af det pågældende områdes faglige organisationer med tilslut-

ning af uddannelsesrådet findes ønskeligt — eller hvor uddannelsesrådet skønner det ønskeligt, jfr. § 3, stk. 3 — påhviler det branchens centrale arbejdsgiver- og arbejderorganisationer at nedsætte et udvalg bestående af mindst 4 — og højst 8 — medlemmer, hvoraf henholdsvis arbejdsgiver- og arbejderorganisationerne i branchen for 3 år ad gangen vælger lige mange. Arbejdsgiverrepræsentanterne udpeges inden for områder, som i væsentlig grad beskæftiger ikke-faglært arbejdskraft. Arbejderrepræsentanterne udpeges inden for organisationer, der i væsentlig grad omfatter ikke-faglærte arbejdere. Udvalget vælger i eller uden for sin midte selv sin formand.

Stk. 2. For så vidt der mellem de organisationer, inden for hvilke der i henhold til stk. 1 udpeges repræsentanter til et brancheudvalg, er enighed derom, kan det pågældende brancheudvalg suppleres med indtil to repræsentanter med særligt kendskab til den i henhold til lov nr. 261 af 2. oktober 1956 om lærlingeforhold tilrettede uddannelse.

Stk. 3. Uddannelsesrådet afgør efter forhandling med de pågældende organisationer, hvilket arbejdsområde der i forhold til denne bestemmelse skal anses for at udgøre en branche, ligesom rådet inden for arbejdsområder, hvor der findes flere organisationer, træffer bestemmelse om, hvilke organisationer der er berettiget til at vælge medlemmer til brancheudvalget. Uddannelsesrådets afgørelser kan indankes for arbejdsministeren.

Stk. 4. Brancheudvalget kan — om fornødent — nedsætte underudvalg for mindre områder — arbejdsmæssige eller geografiske. Hvor det skønnes hensigtsmæssigt, kan et sådant underudvalg helt eller delvis bestå af repræsentanter uden for brancheudvalget.

Stk. 5. Udgifterne til brancheudvalgets arbejde, herunder til eventuelt kontorhold og til medhjælp, afholdes af de i udvalget repræsenterede organisationer i forening, jfr. dog § 2, stk. 3, og § 3, stk. 5, sidste punktum.

§ 5. Det påhviler brancheudvalgene ved forhandling med de interesserede parter at klarlægge, hvor der inden for branchen findes behov for uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, og i hvilke former dette behov

bedst kan imødekommes. På grundlag heraf påhviler det udvalgene at udarbejde uddannelsesprogrammer for branchen og undervisningsplaner for de enkelte kurser m. m. Efter forelæggelse for uddannelsesrådet, jfr. § 3, stk. 1, 2. punktum, påhviler det udvalgene at sørge for uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse.

Stk. 2. Udvalgene må påse, at de uddannelsesforanstaltninger, der gennemføres af uddannelsesinstitutioner for ikke-faglærte arbejdere, får nogenlunde samme indhold og omfang, hvad enten de foregår som aften- eller som dagundervisning, på virksomheder, på kostskoler eller ambulante. Hvor sådan uddannelse gennemføres på andet grundlag end nærværende lov, påhviler det udvalgene — eventuelt gennem uddannelsesrådet, jfr. § 3, stk. 1, 3. og 4. punktum — at medvirke til en tilsvarende ensartet udformning af uddannelsens sigte og indhold.

Stk. 3. Udvalgene bør være opmærksomme på, om der, bl. a. med henblik på bevægeligheden inden for hele branchens område, bør og med fordel kan tilrettelægges en grunduddannelse.

Stk. 4. Udvalgene skal drage omsorg for, at der i overensstemmelse med en af uddannelsesrådet udarbejdet formular udfærdiges kursusbeviser, hvorved der gives dækkende udtryk for den uddannelse, der er gennemgået i den ene eller anden form, jfr. stk. 2.

Kapitel II.

Vilkår for deltagelse.

§ 6. Deltagelse i de uddannelsesforanstaltninger, som godkendes af uddannelsesrådet efter indstilling fra brancheudvalgene, skal stå åben for alle, som har beskæftigelse inden for det pågældende arbejdsområde, eller som søger beskæftigelse inden for området.

§ 7. Efter indstilling fra brancheudvalgene fastsætter uddannelsesrådet den kursusafgift, som af eleverne skal ydes for deltagelse i de af nærværende lov omfattede uddannelsesforanstaltninger. Efter indstilling fra brancheudvalgene kan uddannelsesrådet godkende, at der afkræves deltagerne hel eller delvis betaling for undervisnings-

midler, som efter deltagelsen bliver den pågældendes ejendom.

Stk. 2. Hvor forholdene taler derfor, kan uddannelsesrådet godkende, at elever, der i et af rådet nærmere fastsat omfang har gennemført uddannelsen, helt eller delvis får tilbagebetalt den erlagte kursusafgift.

§ 8. Når uddannelsen finder sted uden for deltagerens bopælskommune, ydes der tilskud til afholdte rejseudgifter efter nærmere af uddannelsesrådet fastsatte regler.

Stk. 2. Hvor der i forbindelse med uddannelsen ydes deltagerne kost og/eller logi, afkræves der normalt sådanne deltagere, som må betragtes som ikke-forsørgere, betaling for disse ydelser efter nærmere af uddannelsesrådet fastsatte regler.

Stk. 3. Retningslinjer for rådets fastsættelse i de enkelte tilfælde af regler om rejsegodtgørelse efter stk. 1 samt betaling for kost og logi efter stk. 2 udfærdiges af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 4. De fornødne bevillinger til afholdelse af de i nærværende paragraf omhandlede udgifter optages på de årlige finanslove.

§ 9. Deltagerne i de af nærværende lov omfattede uddannelsesforanstaltninger, som finder sted i dagskoleform, har, for så vidt de ved kursusdeltagelsen er fyldt 18 år, ret til en godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder efter de neden for angivne regler.

Stk. 2. Deltagere, som ved uddannelsens påbegyndelse er i beskæftigelse og har været dette i mindst 5 uger inden for de sidste 2 måneder, modtager i uddannelsesperioden en godtgørelse, der svarer til den understøttelse, som de pågældende kunne have oppebåret, såfremt de på det omhandlede tidspunkt havde været ledige og medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse samt tillige havde opfyldt betingelserne for at oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse. Herudover kan der til sådanne forsørgere — efter nærmere af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren fastsatte regler — ydes et tilskud, således at kursusdeltagelsen ikke kommer til at volde væsentligt afbræk i deltagerens og hans families økonomi. Det er dog en forudsætning for retten til godtgørelse efter 1. og 2. punktum,

at kursUSDeltagerens arbejdsgiver skriftligt anbefaler den pågældendes deltagelse i uddannelsen, jfr. dog stk. 6, og at ledelsen af vedkommende uddannelsesforanstaltning har anerkendt tilmeldingen.

Stk. 3. Deltager, som ikke falder ind under reglerne i stk. 2, modtager i uddannelsesperioden en godtgørelse, som svarer til den understøttelse, som de pågældende kunne have oppebåret, såfremt de i det omhandlede tidsrum havde været arbejdsledige og medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse samt tillige havde opfyldt betingelserne for at oppebære understøttelse. Det er dog en forudsætning for retten til denne godtgørelse, at deltagerens arbejdsløshedskasse — for ikke-forsikrede deltagere vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor — skriftligt anbefaler den pågældendes deltagelse i uddannelsen, jfr. dog stk. 6, og at ledelsen af vedkommende uddannelsesforanstaltning har anerkendt tilmeldingen.

Stk. 4. Hvor en deltager afbryder en påbegyndt uddannelse, bortfalder retten til godtgørelse efter stk. 2 eller stk. 3 for den resterende løbende uddannelsesperiode. Hvis afbrydelsen er sket uden fyldestgørende grund, jfr. stk. 6, vil sådanne deltagere ikke i almindelighed påny med ret til godtgørelse efter stk. 2 eller stk. 3 kunne deltage i uddannelsesforanstaltninger efter denne lov, før den for den afbrudte uddannelsesperiode udbetalte godtgørelse er tilbagebetalt.

Stk. 5. Efter indstilling af et brancheudvalg kan uddannelsesrådet i særlige tilfælde godkende, at der ydes deltagere under 18 år i en af nærværende lov omfattet uddannelsesforanstaltning en efter reglerne i stk. 2 afpasset godtgørelse for tab af indtægt.

Stk. 6. Nægtelse af anbefaling efter stk. 2 kan af den pågældende eller den organisation, han tilhører, begæres optaget til forhandling mellem parterne under medvirken af deres respektive faglige organisationer. Såfremt der ikke ved en sådan forhandling opnås enighed, kan spørgsmålet inden for et tidsrum af 4 uger fra nægtelsen at regne forelægges for det i § 32 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløhedsforsikring m. v. omhandlede kursusråd, der træffer endelig afgørelse af, om den pågældende kan oppebære godtgørelse. Tilsvarende afgørelse træffer kursusrådet i sådanne tilfælde, hvor

en af parterne ikke er medlem af nogen faglig organisation, samt hvor anbefaling nægtes en af de af stk. 3 omfattede deltagere. Afgørelse af, om en deltager har afbrudt en uddannelse uden fyldestgørende grund, jfr. stk. 4, 2. punktum, træffes ligeledes endeligt af kursusrådet.

Stk. 7. Efter indstilling fra uddannelsesrådet træffer arbejdsministeren afgørelse af, hvilke uddannelsesforanstaltninger der i forhold til stk. 1 anses for omfattede af nærværende lov. Efter indstilling fra kursusrådet og efter forhandling med socialministeren og uddannelsesrådet fastsætter arbejdsministeren endvidere de nærmere regler om beregningen og udbetalingen af de i nærværende paragraf omhandlede godtgørelser.

Stk. 8. De fornødne midler til udredelse af de i nærværende paragraf omhandlede udgifter stilles til rådighed for kursusrådet ved særskilt bevilling på de årlige finanslove.

Kapitel III.

Finansiering.

§ 10. I finansårene 1960/61—1964/65 kan der inden for et samlet beløb på 15 mill. kr. af arbejdsministeren efter indstilling fra uddannelsesrådet ydes statslån til kommuner og selvejende institutioner, der anerkendes i medfør af nærværende lov, til opførelse af nye bygninger samt til forbedringer eller forandring ved om- eller tilbygning af ældre bygninger, hvorved der tilvejebringes lokaliteter, som væsentligst anvendes til brug ved den af nærværende lov omfattede undervisning. Lån kan endvidere gives til erhvervelse af ejendomme, der agtes anvendt til nævnte undervisning.

Stk. 2. Statslån efter reglerne i nærværende kapitel kan inden for de i stk. 1 fastsatte finansielle rammer endvidere gives til udgifterne til montering af de omhandlede lokaliteter til de nævnte formål, herunder udgifter til inventar, større undervisningsmateriel og lign. Hvor forholdene taler derfor, kan statsstøtten til disse udgifter ydes i form af tilskud.

Stk. 3. Udgiften i det enkelte finansår bevilges på de årlige finanslove.

§ 11. Lån i henhold til § 10, stk. 1, skal sikres ved pant i ejendommen og må sammen med foranstående prioriteter højst udgøre 85 pct. af ejendomsværdien eller, ved lån til forandringer, af udgifterne ved om- eller tilbygningsarbejderne. Lån i henhold til § 10, stk. 2, må højst ydes med 85 pct. af de dér omhandlede udgifter.

Stk. 2. Ydelse af lån i henhold til § 10, stk. 1, forudsætter normalt, at der optages størst mulige lån mod 1. og 2. prioritets panteret i ejendommen. Arbejdsministeren skal godkende vilkårene for sådanne lån og kan, hvor særlige forhold taler derfor, indrømme hel eller delvis fritagelse for optagelse af foranstående lån.

§ 12. De i medfør af § 10, jfr. § 11, ydede statslån forrentes med 4 pct. p. a. af den til enhver tid værende restgæld. Statslånene er afdragsfri, men kan for så vidt angår lån i henhold til § 10, stk. 2, nedskrives med lige store årlige beløb over en periode og til en størrelse, som i hvert enkelt tilfælde efter indstilling fra uddannelsesrådet fastsættes af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 2. De nærmere retningslinier for ydelse af statslån i medfør af nærværende kapitel fastsættes af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 3. Vedtægterne for selvejende institutioner, som opnår statslån og -tilskud efter de i nærværende kapitel indeholdte regler, skal godkendes af arbejdsministeren, med mindre vedtægterne i forvejen er godkendt i henhold til anden lovgivning.

§ 13. Til driften af de af nærværende lov omfattede uddannelsesforanstaltninger, som iværksættes af kommuner, selvejende institutioner, organisationer samt undtagelsesvis af enkelte virksomheder, kan der efter indstilling fra uddannelsesrådet ydes statstilskud efter de neden for angivne regler.

Stk. 2. Driftstilskud efter stk. 1 kan ydes med 85 pct. af udgifterne ved foranstaltningens drift, jfr. stk. 3, på betingelse af, at de resterende 15 pct. af udgifterne ydes som tilskud fra anden side, herunder eventuelt ved bidrag fra eleverne, jfr. § 7.

Stk. 3. Afgørelsen af, hvilke driftsudgifter der kan anses som tilskudsberettigede efter stk. 2, foretages på grundlag af budgetter og finansieringsplaner for de enkelte uddannelsesforanstaltninger og institutioner. Afgørelsen træffes af uddannelsesrådet efter retningslinier, som fastsættes og offentliggøres af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 4. Arbejdsministeren kan bemyndige rådet til efter nærmere af ham fastsatte retningslinier at give tilsagn om og foretage udbetaling af de i stk. 2 omhandlede tilskud, herunder, hvor det skønnes påkrævet, at yde forskud på statstilskuddet i overensstemmelse med det af rådet godkendte budget.

Stk. 5. Den fornødne bevilling til afholdelse af de i nærværende paragraf omhandlede udgifter optages på de årlige finanslove.

§ 14. 15 pct. af de i § 13 omhandlede driftstilskud refunderes statskassen ved fordeling på landets kommuner efter reglerne i afsnit V i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Kapitel IV.

Ikrafttrædelsesbestemmelse m. v.

§ 15. Denne lov træder i kraft den 1. april 1960.

Stk. 2. Forslag til revision af loven vil være at fremsætte i folketingsåret 1964/65.

Stk. 3. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Den befolkningsgruppe, nærværende lovforslag tager sigte på, er af en meget betydelig størrelsesorden: ca. 400 000 organiserede mandlige og kvindelige arbejdere samt derudover et ikke ringe antal ikke-organiserede. Gruppen er fordelt over store dele af erhvervslivets arbejdsområder — ca. 72 000 inden for bygge- og anlægsvirksomhed, ca. 52 000 inden for jern- og metalindustrien, ca. 42 000 inden for landtransport, ca. 38 000 inden for tekstil- og beklædningsindustrien o. s. v. Det drejer sig således også om en overordentlig uensartet gruppe; som helhed vokser den såvel i tal som i betydning.

Dette er en følge af den økonomisk-tekniske udvikling, der har medført, at produktionen inden for de fleste af erhvervslivets områder gennemføres med en stadig større indsats af maskiner, med nye materialer, nye metoder etc. og således, at de ikke-faglærte i stadig større antal finder beskæftigelse i den egentlige produktion. Det må ventes, at denne udvikling vil fortsætte, og at udviklingen vil ske med en betydelig hast, bl. a. på grund af den skærpede konkurrence, som en række af erhvervslivets felter må ventes at ville blive udsat for i de nærmeste år.

Det tidsrum, hvor de ikke-faglærte arbejdere i større antal har gjort sig gældende inden for produktionslivet, har været så relativt kort, at der ikke — som inden for de faglærtes område — i større omfang har kunnet skabes nogen uddannelsestradition, som man kunne bygge videre på som grundlag for en tidssvarende uddannelse.

Den ældste institution af nogen betydning, *Arbejdsteknisk Skole*, der udelukkende har samlet sig om uddannelse af ikke-faglærte, blev oprettet i 1940 på initiativ af Dansk Arbejdsmands Forbund, Arbejdsgiverforeningen og Teknologisk Institut. Denne skole giver en 3-årig frivillig aftenundervisning på 2×3 timer om ugen i vinterhalvåret, i alt ca. 144 undervisningstimer pr. sæson. Der er nu omkring 100 afdelinger af skolen rundt omkring i landet, og de oprettes og nedlægges efter det lokale behov. For tiden rummer disse afdelinger af skolen i alt op mod 3 000 elever, og der afgår fra skolen hvert år ca. 4-500 elever efter at have gennemgået alle 3 år.

Ved siden heraf har *statens arbejdsmandskursus* siden 1950-51 gennemført en række kurser for ledige arbejdsmænd på nu ialt 5 kursus-skoler (kostskoler), nemlig Audebo, Hoverdal, Sandmosen, Snepsgård og Ulfborg Kjærgård. Undervisningen er baseret på praktisk instruktion i så arbejdspladslignende for-

mer som muligt, suppleret med fornøden teori i umiddelbar tilknytning til de under arbejdet opståede problemer. Det enkelte kursus varer 3 uger, omfattende ca. 126 undervisningstimer, hvortil kommer en vis frivillig undervisning i aftentimerne. I alt gennemgår op mod 2 000 elever årligt disse kurser.

Også de *teknologiske institutter*, der ellers navnlig varetager de faglærtes uddannelse, har en vis undervisning for ikke-faglærte, f. eks. for vejformænd, vejmand, kloakmestre, visse grupper af jord- og betonarbejdere, chauffører, motorpassere, arbejdere fra træindustrien m. fl.

Beklædningsindustrien, træindustrien og til en vis grad tekstilindustrien har hver inden for sit område opbygget et system af kurser, der giver disse branchers ikke-faglærte arbejdere et godt uddannelsesmæssigt grundlag; også inden for enkelte andre brancher er der i beskedent omfang af organisationer, firmaer m. m. iværksat kurser, men langt de fleste ikke-faglærte arbejdere uddannes ved, at en mester (*arbejdsleder*) eller kolleger giver dem en *vejledning under arbejdets udførelse*.

Unge arbejdsløse mænd i alderen 18-25 år har mulighed for en vis uddannelse på *statens arbejds-tekniske ungdomsskoler*. Disse skoler er oprettet på grundlag af ungdomsarbejdsløshedsloven. Der henvises til det samtidig forelagte forslag til revision af denne lov, der samtidig foreslås kaldt „lov om beskæftigelse og uddannelse af unge“, og hvor denne aldersgruppes særlige forhold er behandlet.

Forsvarets civilundervisning har — foreløbig i beskedent omfang og på forsøgsmæssig basis — gennemført en vis erhvervspræget undervisning for ikke-faglærte arbejdere, der aftjener deres værnepligt.

I erkendelse af at de forsøg, der således er gjort på forskellige områder, vel hver for sig har været særdeles værdifulde, men dog ud fra en helhedsbetragtning måtte anses for utilstrækkelige, og under hensyn til det særlige behov for uddannelse, der måtte ventes at opstå for den del af de unge fra de store fødselsårgange, der træder ind på arbejdsmarkedet uden at få en egentlig lærlinguddannelse, nedsatte regeringen i marts 1957 en *kommission* med den hovedopgave at overveje, hvorledes den hidtidige ret uensartede og tilfældige uddannelse af ikke-faglærte arbejdere bedst kunne udbygges eller omlægges, så den kunne svare til de stigende krav,

der som følge af erhvervslivets udvikling stilles til den ikke-faglærte arbejdskrafts dygtighed. Kommissionen blev sammensat af repræsentanter for De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiverforening samt repræsentanter for særlig sagkundskab og for administrationen.

Kommissionen har i april måned 1959 afgivet sin betænkning, der konkluderer i et udkast til lovforslag. Nærværende forslag til lov om „*erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere*“ hviler i det store og hele på dette udkast (hvor der er afvigelser, er det særlig bemærket ved de enkelte paragraffer), idet regeringen kan tiltræde principperne og hovedlinierne i de forslag, der er opnået énstemighed om i kommissionen.

Uddannelsesmæssigt set er der tale om et forsømt område. Den indsats, der bør gøres for at indhente det forsømte, og som nærværende lovforslag danner rammen om, kan ikke betragtes som et overgangsfænomen, dels fordi navnlig de yngre arbejdere går fra det ene arbejdsområde til det andet, dels fordi den tekniske udvikling må ventes at stille stadig ændrede krav til arbejderne, og dels fordi der altid vil være et behov for at genopfriske de erhvervede kundskaber og færdigheder.

*Den uddannelse, der er behov for, må have et overvejende praktisk præg i nær tilknytning til de enkelte grupper ikke-faglærte arbejderes daglige arbejde. Det foreslås derfor, at der branche for branche — med direkte sigte på de arbejdsprocesser den voksne arbejder har med at gøre — kan iværksættes en undervisning bestående af en række trindelte kurser med indhold, opbygning og form afpasset efter forholdene i hver enkelt branche. Opbygningen heraf foreslås overladt til snævre, permanente, paritetisk sammensatte *brancheudvalg*. Disse må tage stilling til, hvor mange kurser der bør etableres, til indholdet og omfanget af (trinene på) disse kurser og drage omsorg for at udarbejde undervisningsplaner, der til enhver tid er ført à jour med den tekniske udvikling. De i kommissionens betænkningens bilag 4 indeholdte forslag til emner for uddannelsen kan derfor alene opfattes som en uforbindende eksempelopregning; det må være de faktiske vilkår i erhvervslivet, der til enhver tid er afgørende for, på hvilke felter uddannelsen bør sætte ind.*

*For at sikre, at der i fornødent omfang tages initiativ til oprettelse af *brancheudvalg* og for at sørge for en passende koordinering mellem *brancheudvalgene* og en hensigtsmæssig udveksling af erfaringer, foreslås der som overordnet organ i forhold til *brancheudvalgene* oprettet et centralt *uddannelsesråd*, hvis medlemmer i det store og hele ligeledes udpeges af organisationerne. Uddannelsesrådet skal dog sam-*

tidig være kontaktorgan til de ministerier, der har med undervisning eller erhvervsuddannelse at gøre.

Opbygningen at et sådant særskilt organisatorisk apparat for de ikke-faglærte arbejderes uddannelse er baseret på parternes „*selvstyre*“ i *uddannelsesmæssig henseende* ud fra de samme hensyn, som har ført til, at en sådan ordning er hævdvunden og lovfæstet inden for de faglærte område, hvor udformningen af uddannelsesregler m. v. påhviler de faglige fællesudvalg og lærlingerådet. Ved sammensætningen af uddannelsesrådet og udformningen af dets opgaver er det tilsigtet at sørge for, at det foreslåede nye uddannelsessystem kommer til at harmonere med — og i videst muligt omfang knyttes direkte an til — de former for uddannelse, der hviler på andet lovgrundlag, således at der kan oparbejdes et sammenhængende smidigt uddannelsessystem. Der er ved den foreslåede ordning intet foregrebet med hensyn til en eventuel yderligere administrativ samordning af de organer og institutioner, der har med erhvervsuddannelse at gøre. Der henvises herved nærmere til bemærkningerne til lovforslagets § 1.

Det er anset for naturligt at indskrænke sig til at tilvejebringe en lovmæssig og bevillingsmæssig ramme omkring et uddannelsessystem og i øvrigt at overlade såvel initiativet til opbygningen af de enkelte uddannelser som disses udformning, indhold og omfang til arbejdsmarkedets parter. *Herved understreges, at det erhvervsliv, til fordel for hvilket uddannelsessystemet iværksættes, selv bør påtage sig ansvaret for, at mulighederne indenfor lovens rammer udnyttes på forsvarlig måde og i et forsvarligt omfang.*

Det foreslåede nye uddannelsessystem tager ikke sigte på at erstatte — eller forringe — mesterlæren og tænkes ikke fremmet på dennes bekostning. Det fremtræder som et nødvendigt supplement til de traditionelle uddannelsesformer, og det vil inden for forslaget rammer være muligt at tilvejebringe et samarbejde mellem disse 2 uddannelsesformer, bl. a. om bedst mulig udnyttelse af lokaliteter, undervisningsmateriel, lærerkrafter o. s. v.

Den uddannelse, der skal etableres, vil for en væsentlig del kunne formidles ved *udbygning og udvikelse af de allerede eksisterende institutioner, men forslaget åbner herudover mulighed for oprettelse af nye*. Ud fra samfundets interesse i så hurtigt som muligt at få indhentet, hvad der uddannelsesmæssigt hidtil er forsømt på store områder af erhvervslivet, og i betragtning af, at lovforslaget tilsigter at tilgodese arbejdere med en gennemsnitlig forholdsvis ringe indtjening og forholdsvis stor arbejdsløshedssbyrde, *foreslås det, at staten påtager sig en væsentlig del af udgifterne, såvel ved finansiering af udvidelser, nyindretninger og anskaffelse af inventar og*

undervisningsmateriel etc., som ved driften af de af loven omfattede uddannelsesforanstaltninger; der henvises til bemærkningerne til lovforslagets §§ 10-14.

Ud fra de samme hensyn samt for at sikre, at det foreslåede uddannelsesapparat kan blive udnyttet i fornødent omfang, *foreslås det at sikre deltagerne et eksistensgrundlag i uddannelsesstiden.* Herved er taget til udgangspunkt, at *alle ikke-faglærte arbejdere — ledige og ikke-ledige, organiserede og ikke-organiserede — skal have adgang til de foreslåede uddannelsesforanstaltninger,* jfr. bemærkningerne i §§ 6-9 incl.

I øvrigt henvises til bemærkningerne til lovforslagets enkelte paragraffer.

Til § 1.

Da der ikke tidligere har været gennemført en almindelig lovgivning vedrørende erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, har man fundet det rigtigst i lovens § 1 at søge formålet med loven nærmere defineret. Der tilsigtes ved loven tilvejebragt faste rammer og økonomisk grundlag for den erhvervsmæssige uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Formålet er således at skabe et tidssvarende uddannelsessystem til fordel for de erhvervsområder, hvor der i produktionen beskæftiges arbejdere, som ikke har gennemgået en oplæring i lærlingelovens forstand.

Inden for rammerne af et sådant uddannelsessystem overlades det ifølge forslaget til erhvervslivets parter at udforme målsætning og planer for selve uddannelsens indhold. Der vil herved blive tilvejebragt et uddannelsessystem på erhvervsområder, hvor der hidtil kun i begrænset omfang har fundet systematisk uddannelse sted. Det foreslåede system skal ikke erstatte den uddannelse, som f. eks. finder sted på grundlag af folkeskoleloven, loven om ungdomsundervisning m. v., loven om forsvarrets organisation m. v., men der forudsættes etableret et samarbejde mellem de organer, som står for disse uddannelser, og uddannelsesrådet, jfr. § 3, stk. 1, sidste punktum.

Kommissionen har i sin betænkning anført, at man har været opmærksom på — og i sit arbejde følt ulemperne ved — at de organer og institutioner, der har med erhvervsuddannelse at gøre, i øjeblikket administrativt og bevillingsmæssigt hører under forskellige ministerier, og at man finder en samling eller nærmere koordinering på dette område meget ønskelig. Koordineringen mellem den almene skoleuddannelse og de under de respektive ressortministerier hørende erhvervsuddannelser varetages siden december 1958 af et permanent udvalg bestående

af repræsentanter for undervisningsministeriet, handelsministeriet, arbejdsministeriet og forsvarsministeriet.

Til § 2.

Som et betydningsfuldt led i opbygningen af uddannelsessystemet finder man det påkrævet at oprette et råd — uddannelsesrådet. Dette råds opgaver skal navnlig være at skabe sikkerhed for, at der inden for rammerne af det foreslåede selvstyre, jfr. § 4 og bemærkningerne hertil, bliver taget fornødent initiativ til, at uddannelsesplaner bliver udarbejdede, at egnede lærere bliver fundet frem og får en kortere eller længere uddannelse, at de nødvendige lokaler, maskiner, redskaber og andet undervisningsmateriel tilvejebringes og udnyttes så rationelt som muligt, og at der er en fortløbende kontakt mellem på den ene side det erhvervsliv, hvis behov søges tilgodeset i uddannelsesplanerne, og på den anden side de grupper af arbejdere, hvis interesse i deltagelse selvsagt vil afhænge af, om uddannelsen harmonerer med deres praktiske forudsætninger, deres arbejdstid og økonomiske vilkår m. v. Endelig må der foregå en samlende og koordinerende virksomhed til sikring af dels en vis indbyrdes overensstemmelse mellem de forskellige uddannelsesplaner, dels en udveksling af praktiske erfaringer i uddannelsesmetoder, tilrettelæggelse af kurser og lign.

Uddannelsesrådet foreslås under hensyn hertil sammensat af 7 arbejdsgiver- og 7 arbejderrepræsentanter samt en af kongen udnævnt formand. Til rådet foreslås endvidere udpeget et antal tilforordnede fra de ministerier, som vil få tilknytning til rådets arbejde, ligesom formanden for det i § 32 i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., jfr. socialministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 19. maj 1958, omhandlede kursusnævn foreslås tilforordnet rådet, jfr. § 9 og bemærkningerne hertil.

For at sikre rådets sagkundskab er det foreslået fastsat, at arbejdsgiverrepræsentanterne skal udpeges inden for områder, som i væsentlig grad beskæftiger ikke-faglært arbejdskraft, ligesom arbejderrepræsentanterne skal udpeges inden for organisationer, der i væsentlig grad omfatter ikke-faglærte arbejdere. Dette betyder, at arbejderrepræsentanterne kan udpeges enten inden for en organisation, som alene repræsenterer ikke-faglærte arbejdere, eller inden for en organisation, der omfatter såvel faglærte som ikke-faglærte medlemmer; om repræsentanterne selv er faglærte eller ikke, findes ikke at burde være afgørende, men alene deres kendskab til og forbindelse med de ikke-faglærte

F. t. l. om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

arbejderes beskæftigelses- og uddannelsesforhold inden for branchen.

Stk. 2 og stk. 3 omhandler de medarbejdere, som vil være nødvendige som bistand for rådet — og dermed for brancheudvalgene — i det mangeartede arbejde, som forudsættes udført. De krav, man må stille til konsulenternes kvalifikationer, er anført i *stk. 3*. Konsulenterne skal også efter uddannelsesrådets anvisning kunne stilles til disposition for virksomheder, der måtte ønske bistand.

Med hensyn til sekretæren er det en selvfølge, at han må have kendskab til erhvervslivets forhold og til erhvervsmæssig uddannelse samt have administrativ erfaring. Da rådet i vidt omfang skal tage initiativet til at opbygge og koordinere det nye uddannelsesområde, må der for at sikre en kvalificeret arbejdskraft og den nødvendige kontinuitet skabes mulighed for, at hvervet kan få en fastere karakter.

Reglerne i denne paragraf er i øvrigt i videst muligt omfang opbyggede som de tilsvarende bestemmelser i lærlingeloven.

Til § 3.

I denne paragraf foretages en nærmere præcisering af uddannelsesrådets opgaver. Det fremhæves herunder, at det påhviler rådet i enhver henseende at udfolde bestræbelser for at tilvejebringe og å jourføre uddannelsesforanstaltninger i overensstemmelse med lovens § 1, jfr. denne og bemærkningerne hertil samt bemærkningerne til § 2.

Det er endvidere fremhævet, at rådet skal virke som kontaktorgan mellem brancheudvalgene, arbejdsmarkedets hovedorganisationer, de respektive ministerier og de derunder hørende uddannelsesinstitutioner. I denne egenskab påhviler det rådet at medvirke til, at uddannelse af ikke-faglærte, som måtte blive gennemført på andet grundlag end nærværende lov, f. eks. inden for folkeskolen, ungdoms- og aftenskolen, de arbejdstekniske ungdomsskoler og forsvarets civilundervisning, i videst muligt omfang tilpasses det uddannelsessystem, som efter lovforslaget opbygges for de ikke-faglærte. Der er herved taget hensyn til de ønsker, som dels fra erhvervslivet, dels fra skoleside er fremkommet om en udbygning af undervisningen, især i folkeskolens 8. og 9. klasse samt i ungdomsskolen, hvorved undervisningen her gøres mere erhvervsbetonet.

I *stk. 2* er forholdet mellem lovforslaget og loven om ungdomsundervisning søgt nærmere præciseret, idet det bestemmes, at uddannelse af unge under 18 år skal iværksættes i folkeskolens 8. og 9. klasse og efter reglerne i lov om ungdomsundervisning m. v. Da der efter disse regler ikke kan iværksættes branchebetonet undervisning af mere speciel karakter,

er der dog åbnet mulighed for uddannelsesrådet for at godkende sådan uddannelse for 16-18 årige til iværksættelse efter reglerne i lovforslaget i tilfælde, hvor et brancheudvalg ønsker det, og det viser sig, at uddannelsen ikke kan gennemføres efter loven om ungdomsundervisning m. v. For så vidt det måtte vise sig ønskeligt at fastsætte almindelige retningslinier for afgrænsningen mellem de tilfælde, hvor uddannelsen kan ske efter loven om ungdomsundervisning, og de tilfælde, hvor uddannelse bør finde sted efter lovforslaget, forudsættes disse retningslinier fastsat af arbejdsministeren efter forhandling med undervisningsministeren.

Det forudsættes som det normale, at arbejdsmarkedets parter selv tager initiativ til at oprette de fornødne brancheudvalg, jfr. forslaget § 4. Undtagelsesvis kan der imidlertid være brug for en indsats fra rådets side. Denne er der skabt hjemmel for i *stk. 3*, der tillige giver rådet mulighed for at henstille til et brancheudvalg at tage konkret foreliggende opgaver op. I begge tilfælde vil det være naturligt, at rådets indsats formidles af en af de i § 2, *stk. 3*, nævnte konsulenter.

Ved *stk. 4* pålægges det rådet at tage spørgsmålet op om uddannelsen af lærere til det af loven omfattede uddannelsessystem, idet der i dag her i landet kun findes et begrænset antal personer, som er i besiddelse af såvel de arbejdsmæssige som de pædagogiske forudsætninger for at gå ind i dette arbejde. Der er ved formuleringen taget hensyn til såvel den mulighed, at uddannelsesrådet selv iværksætter en sådan uddannelse af lærere, som til den mulighed, at læreruddannelsen vil kunne finde sted inden for allerede foreliggende rammer, f. eks. på de teknologiske institutter eller eventuelt på sådanne „tekniske lærerseminarier“, som måtte blive tilvejebragt med henblik på lærere ved uddannelsen af lærlinge på de tekniske skoler og fagskoler.

Bestemmelsen om, at rådet skal udarbejde forslag til retningslinier for lærernes aflønnings- og antagelsesvilkår må ses i sammenhæng med bestemmelsen i § 13, *stk. 3*, hvorefter afgørelsen af, hvilke driftsudgifter, der kan anses som tilskudsberettigede, træffes af uddannelsesrådet efter retningslinier, som fastsættes af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren.

Blandt de i *stk. 5* omhandlede fællesopgaver for hele uddannelsesområdet er særligt fremhævet, at der påhviler rådet et betydningsfuldt arbejde med at sikre uddannelsesinstitutionerne størst mulig søgning af ikke-faglærte arbejdere, ligesom rådet må sikre uddannelsens anerkendelse i øvrigt på arbejdsmarkedet, således at arbejdsgiverne ved ansættelse af ikke-faglærte arbejdere lægger vægt på, om disse

har gennemgået en uddannelse i overensstemmelse med det system, som opbygges efter lovforslaget. Det står efter bestemmelsens formulering åbent, om den fornødne oplysningsvirksomhed i de enkelte tilfælde mest praktisk kan iværksættes af rådet selv, af de interesserede organisationer eller af brancheudvalgene, der i så fald — om fornødent — vil kunne få en vis økonomisk støtte hertil fra rådets side.

Som en anden fællesopgave for rådet kan nævnes udarbejdelse af formular til sådanne kursusbeviser, som i enkeltheder vil være at udfærdige af brancheudvalgene, jfr. § 5, stk. 4.

Indstillingerne fra rådet til de pågældende ministerier om bevillingsmæssige spørgsmål m. v., jfr. *stk. 6*, forudsættes at danne grundlag for de pågældende ministeriers udarbejdelse af forslag til de årlige bevillingslove.

Til § 4.

Kravene til de ikke-faglærte arbejderes kvalifikationer veksler fra arbejdsområde til arbejdsområde og skifter i øvrigt i takt med den tekniske udvikling. Det anses derfor ikke for realistisk på forhånd at fastlægge uddannelsesplaner, der med hensyn til omfang, opbygning og form dækker de forskellige branchers behov. Under hensyn hertil foreslås det at lade indholdet af de ikke-faglærte arbejderes uddannelse fremgå af drøftelser branche for branche mellem arbejdsmarkedets parter. Sådanne drøftelser findes at burde henlægges til ret snævre, paritetisk sammensatte organer. I overensstemmelse hermed foreslås det i *stk. 1*, at der inden for hvert enkelt arbejdsområde (branche), hvor ikke-faglærte arbejdere beskæftiges i et vist betydende omfang, og hvor uddannelsesbehovet fremtræder med en vis ensartethed, træffes foranstaltning til nedsættelse af et permanent udvalg — brancheudvalget. De centrale arbejdsgiver- og arbejderorganisationer inden for branchen, som det efter lovforslaget påhviler at tage skridt til udvalgets nedsættelse, er sådanne, som i det væsentlige henholdsvis beskæftiger og repræsenterer de ikke-faglærte arbejdere inden for branchen.

Oprettelse af brancheudvalg forudsætter normalt enighed mellem parterne herom og uddannelsesrådets godkendelse. Efter bestemmelsens formulering skal brancheudvalg dog også oprettes efter ønske fra den ene part, for så vidt uddannelsesrådet finder tilstrækkelig begrundelse herfor.

Stk. 2 fandtes ikke i kommissionens lovforslag. Det er fremhævet i de indledende bemærkninger, at opbygningen af forslagene er baseret på parternes „selvstyre“ i uddannelsesmæssig henseende, og at

der bør være mulighed for inden for de foreslåede rammer at tilvejebringe et samarbejde mellem uddannelsesformerne for de faglærte og for de ikke-faglærte arbejdere. Den her indføjede bestemmelse tager sigte på et sådant samarbejde inden for selve brancheudvalgets rammer. Dette kan bl. a. findes naturligt, hvor der inden for branchen er organisationer, der i overenskomstsmæssig henseende samarbejder i form af et kartel. Der kan blive tale om at supplere brancheudvalget med repræsentanter fra et i henhold til lærlingeloven nedsat fagligt fællesudvalg, men der kan også tænkes at opnås enighed om andre sagkyndige, f. eks. en til et fagligt fællesudvalg knyttet sekretær eller konsulent.

I *stk. 3* gives der uddannelsesrådet bemyndigelse til efter forhandling med de pågældende organisationer at afgøre, hvilke arbejdsområder der i forhold til denne bestemmelse skal anses for at udgøre en branche, ligesom der er tillagt rådet beføjelse til at træffe bestemmelse om, hvilke organisationer der er berettiget til at vælge repræsentanter til brancheudvalget.

Bl. a. under hensyn til, at ikke alle i forholdet interesserede organisationer vil kunne repræsenteres i uddannelsesrådet, har man fundet det rigtigst at supplere kommissionens forslag med en bestemmelse om, at rådets afgørelser kan indbringes for arbejdsministeren, jfr. tilsvarende bestemmelser i lærlingelovens § 24, stk. 2, og i lov om almindelig arbejderbeskyttelse § 61.

Et brancheudvalg forudsættes at dække hele landet og at dække samtlige uddannelsesfelter inden for branchen. I mange tilfælde kan det imidlertid vise sig praktisk for et brancheudvalg at delegere sine opgaver til underudvalg til løsning enten af lokale opgaver eller af specielle uddannelsesspørgsmål inden for branchens område. *Stk. 4* indeholder den fornødne hjemmel hertil.

De udgifter, brancheudvalgene vil få til kontorhold, medhjælp, rejser etc. kan ikke forud beregnes og vil utvivlsomt variere meget fra branche til branche. Det er i *stk. 5* fastsat, at den slags udgifter ved brancheudvalgenes arbejde afholdes af de i udvalget repræsenterede organisationer i forening. Herved må dog erindres bestemmelsen i § 3, stk. 5, hvorefter uddannelsesrådet — om fornødent — i særlige tilfælde kan yde brancheudvalgene økonomisk støtte til afholdelsen af disse udgifter. Der er herved navnlig tænkt på de tilfælde, hvor en enkelt organisation deltager i en lang række brancheudvalgs arbejde og derved kan se sig påført — i forhold til sin økonomi — ret betydelige udgifter af den heromhandlede art.

Til § 5.

I *stk. 1* er det nærmere præciseret, hvilke opgaver der kommer til at påhvile brancheudvalgene. Det pålægges først og fremmest disse ved forhandling med de interesserede parter — virksomheder, organisationer, arbejdsledere og andre — at klarlægge, hvor der inden for branchen findes behov for uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, og i hvilke former dette behov bedst kan imødekommes. På grundlag heraf skal udvalgene udarbejde dels uddannelsesprogrammer for branchen som helhed, dels undervisningsplaner for de enkelte kurser eller lignende. Når uddannelsesrådet i medfør af § 3, *stk. 1*, har taget stilling hertil, påhviler det endelig udvalgene at sørge for uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse. I denne forbindelse pålægges det i *stk. 2* udvalgene at påse, at de uddannelsesforanstaltninger, der gennemføres af uddannelsesinstitutioner for ikke-faglærte, får nogenlunde samme indhold og omfang, hvad enten de foregår som aften- eller som dagundervisning, på virksomheder, på kostskoler eller ambulante. Gennemføres uddannelse af ikke-faglærte på andre institutioner f. eks. inden for ungdomsskolens eller forsvarrets rammer, — og det er forudsat, at det som hovedregel er ungdomsskolen, der tager sig af uddannelsen af de unge under 18 år — påhviler det efter bestemmelsen udvalgene at medvirke til en tilsvarende ensartet udformning af uddannelsens sigte og indhold. Der henvises herved til bemærkningerne oven for til § 3.

For så vidt angår den i *stk. 3* nævnte grunduddannelse er der i kommissionens betænkning redegjort for de indgående overvejelser, der herom er foretaget under kommissionens arbejde, samt for de forsøg, der derved er gjort på at definere og afgrænse de elementer af praktisk og teoretisk art, der i givet fald burde indgå i en bredere grundlæggende uddannelse.

Det fremgår heraf, at der inden for kommissionen har været enighed om, at det nødvendigvis måtte overlades til hver enkelt branche at tage stilling til, hvilken udformning den i så fald burde have. Samtidig har der imidlertid i kommissionen været enighed om, at en grunduddannelse principielt måtte anses for ønskelig, dels med henblik på bevægeligheden på arbejdsmarkedet og dels med sigte på at gøre branchens uddannelsesprogram tilgængeligt for sådanne unge, der endnu ikke har nogen fastere tilknytning til et snævrere arbejdsfelt.

Med hensyn til *stk. 4* henvises til bemærkningerne foran til § 3.

Til § 6.

Det tilsigtes med denne bestemmelse at understøtte, at uddannelse i medfør af nærværende lov-

forslag ikke betragtes som en foranstaltning kun til fordel for arbejdsløse, men at deltagelsen skal stå åben for både beskæftigede og arbejdssøgende i det omfang de pågældende har eller søger beskæftigelse inden for de ikke-faglærtes arbejdsområde. Samtidig fremgår det af bestemmelsen, at selv om uddannelsens udformning og tilrettelæggelse efter lovforslagets kapitel I er henlagt til organer — brancheudvalg og uddannelsesråd —, hvori erhvervslivets parter har den afgørende indflydelse, må deltagelse i de uddannelsesforanstaltninger, der godkendes til finansiering i henhold til lovforslaget, ikke være afhængig af den pågældendes organisationsmæssige forhold.

Til § 7.

Det foreslås i *stk. 1*, at der hos deltageren efter uddannelsesrådets nærmere bestemmelse skal opkræves en kursusafgift, som indgår til uddannelsesforanstaltningen til nedbringelse af udgifterne ved undervisningens gennemførelse, jfr. dog nedenfor. Det er herved forudsat, at kursusafgiften i almindelighed bør være af en beskeden størrelsesorden, således at den ikke er en afgørende hindring for deltagelse. Bestemmelsen må i øvrigt ses i sammenhæng med reglerne i lovforslagets § 13, jfr. denne paragraf og bemærkningerne hertil.

Bag forslaget om at fastsætte en afgift, som eleven skal betale for deltagelse i undervisningen, ligger dels et pædagogisk synspunkt og dels hensynet til at opnå en vis rimelig sikkerhed for det fornødne antal deltagere til et kursus el. lign., som måske er ret bekosteligt at tilrettelægge. Dette sidste hensyn kan for så vidt også tilgodeses, selv om eleverne efter uddannelsens afslutning helt eller delvis får tilbagebetalt det af dem erlagte beløb. Der er i *stk. 2* åbnet adgang for uddannelsesrådet til, hvor forholdene taler derfor, at godkende en sådan ordning. Hvor dette sker, må der ved opstilling af driftsbudgettet for den pågældende foranstaltning tages hensyn til, at kursusafgiften i et forud beregnet omfang optræder dels som driftsindtægt, dels som depositum.

Til § 8.

Selv om lovforslaget tager sigte på en omfattende udbygning af uddannelsesforanstaltninger for ikke-faglærte arbejdere i forskellige former, kan det dog ikke forventes, at den enkelte uddannelsessøgende arbejder i alle tilfælde vil have mulighed for at få den uddannelse, han i den givne situation har brug for, inden for den kommune, hvor han bor. Hvor det bliver nødvendigt med investering i ret specielt eller kostbart undervisningsmateriel, eller hvor der kræves særlige lokaler eller pladsforhold, vil det ofte være hensigtsmæssigt at oprette uddannelses-

foranstaltninger, hvor man tager elever ind fra hele landet — eller dog fra et vist større område — og derved får udnyttet materiellet og/eller lokalerne i størst muligt omfang.

Efter de gældende regler for deltagelse i statens arbejdsmandskursus refunderes deltagerens rejseudgifter fra bopæl til kursus samt — efter gennemført kursus — ved tilbagereisen.

For lærlinge er der ligeledes gennemført særlige regler om statstilskud til dækning af befordringsudgifter i tilfælde, hvor deres uddannelse finder sted i en vis større afstand fra bopælen.

Ved deltagelse i de af statens arbejdsmandskursus, der foregår i kostskoleform, har der hidtil været ydet forsørgere gratis kost og logi under opholdet på skolen, medens der har været afkrævet ikke-forsørgere en af arbejdsministeriet fastsat betaling for kost og logi.

Denne praksis på de nævnte områder er lagt til grund for den i nærværende paragraf foreslåede ordning. Retningslinierne er foreslået udfærdiget af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren, medens de nærmere regler, der skal gælde for de enkelte uddannelsesforanstaltninger, er foreslået fastsat af uddannelsesrådet.

Til § 9.

Ved tilrettelæggelsen af deltagerens økonomiske vilkår under uddannelsen må man tage i betragtning, at det foreslåede uddannelsesapparat skal stå til rådighed for og tiltrække befolkningsgrupper, der gennemsnitligt har relativt ringe indtjeningsmuligheder og en uforholdsmæssig stor arbejdsløshedsbyrde, samt at det for den enkelte ikke-faglærte på forhånd må stille sig tvivlsomt, om han — således som det oftest er tilfældet ved andre uddannelser — gennem uddannelsen opnår umiddelbare fordele med hensyn til løn og beskæftigelse. De ikke-faglærte udgør en meget stor del af den produktive del af befolkningen, og deres erhvervsmæssige dygtiggørelse er derfor af største samfundsmæssige vigtighed, ikke mindst under hensyn til erhvervslivets vilkår og muligheder under de store markedsændelser.

Hvor uddannelse af voksne arbejdere finder sted i dagskoleform, herunder på kostskoler, vil deltagerne i uddannelsesperioden været afskåret fra beskæftigelse, således at de i denne periode ingen indtjening har. For ledige vil deltagelse i uddannelsesforanstaltninger i de nævnte former betyde, at de i uddannelsesperioden giver afkald på eventuelle arbejdsmuligheder. Hertil kommer, at voksne del-

tagere som oftest vil have stiftet familie og hjem og derfor i mange tilfælde vil have ikke ubetydelige faste økonomiske forpligtelser.

For at sikre, at den enkeltes økonomiske situation ikke skal være en afgørende hindring for deltagelse i de fra et samfundsmæssigt synspunkt meget ønskelige uddannelsesforanstaltninger, foreslås der i bestemmelsens *stk. 1-3* — for voksne ikke-faglærte arbejdere på dagskole — fastsat en i forhold til de hidtidige regler principielt ny ret til godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder under uddannelsen.

Hvad enten det drejer sig om beskæftigede eller ledige, forsikrede eller ikke-forsikrede, foreslås godtgørelsen beregnet som svarende til — men i øvrigt uafhængig af — den arbejdsløshedsunderstøttelse, den pågældende i givet fald kunne have oppebåret, jfr. *stk. 2-3*. Ikke-forsikrede og forsikrede med mindre end 12 måneders medlemskab tænkes stillet som medlemmer med 1 års anciennitet. Den gennemsnitlige ugentlige understøttelse (excl. brændselshjælp og juleunderstøttelse) for forsørgere med over 3 års anciennitet og med 2 børn var i 1. kvartal af 1958 122 kr. 04 øre, svarende til 46,5 pct. og 52,9 pct. af den gennemsnitlige ugeløn i København og i provinsen. For ikke-forsørgere udgjorde den gennemsnitlige understøttelse kun 27,7 pct. af lønnen. Adgang til en godtgørelse af denne størrelsesorden vil selvsagt — selv om understøttelsessatserne i et vist omfang tager hensyn til forsørgerforhold — som hovedregel ikke gøre det økonomisk muligt for en arbejder med forsørgerpligt at forlade sin beskæftigelse for at dygtiggøre sig; selv om det findes rimeligt, at han selv yder en vis økonomisk indsats derved, at der ikke ydes ham fuld dækning for indtægtstab, må der på den anden side ud over arbejdsløshedsunderstøttelsen kunne ydes et sådant tilskud, at der ikke som følge af hans deltagelse i uddannelsen sker en væsentlig forringelse af familiens økonomi. *Stk. 2* indeholder hjemmel for arbejdsministeren til at fastsætte nærmere regler for ydelse af sådant *tilskud*. Man vil her finde det rimeligt at sigte mod en størrelsesorden for tilskudet på omkring 50 pct. af den individuelle godtgørelse. Herved vil forsørgere opnå et samlet beløb i godtgørelse og tillæg, der for provinsens vedkommende kan komme op på godt 80 pct. og for København godt 70 pct. af den gennemsnitlige ugeløn. Ved periodiske efterprøvninger vil man kunne kontrollere, at der ikke sker urimelige forskydninger i forholdet mellem lønnen og den samlede godtgørelse. Ikke-forsørgere med over 15 års anciennitet, tænkes ikke betragtet som forsørgere i relation til dette tillæg, uanset at de i medfør af arbejdsløshedslovens

regler sidestilles med forsørgere med hensyn til dagpenge m. v.

For at opnå *godtgørelse* efter de omhandlede regler er det en forudsætning, at den beskæftigede med mere end 5 ugers beskæftigelse — 30 arbejdsdage, der ikke behøver at være sammenhængende — inden for de sidste 2 måneder opnår arbejdsgiverens skriftlige anbefaling af kursusdeltagelsen. Hvor de 30 dages arbejde er udført for forskellige arbejdsgivere, og den sidste arbejdsgiver ikke mener at kunne udstede anbefalingen, må arbejderen kunne henvende sig til en af de andre arbejdsgivere, han har haft inden for 2 måneders-perioden, og som kender ham bedre og derfor mener at kunne anbefale ham til kursusdeltagelsen. Nægtes anbefaling, kan indankning ske efter reglerne i § 9, stk. 6. Beskæftigede med under 5 ugers beskæftigelse indenfor de sidste 2 måneder samt ikke-beskæftigede får anbefaling af vedkommende arbejdsløshedskasse — for ikke-forsikrede af det pågældende offentlige arbejdsanvisningskontor. I begge tilfælde er det yderligere en forudsætning, at ledelsen af vedkommende uddannelsesforanstaltning har anerkendt tilmeldingen og derved givet udtryk for, dels at der er plads på det pågældende kursus el. lign., og dels at ansøgeren efter de foreliggende oplysninger har de fornødne forudsætninger for med udbytte at kunne deltage i det ansøgte kursus. Har han tidligere deltaget i kursus, skal kursusbeviset vedlægges ansøgningen. Kursusledelsen må endvidere i den tid, eleverne er under uddannelse, uge for uge over for det organ, der foretager udbetaling af godtgørelse, attestere, om deltagerne har forsømt dage, idet sådanne dage må fradrages ved udbetalingen af godtgørelsen.

Stk. 4 indeholder reglerne om virkningerne af afbrydelse af et påbegyndt kursus. Retsvirkningerne af afbrydelse uden fyldestgørende grund må finde anvendelse også i tilfælde af en deltagers bortvisning.

Bestemmelsen i *stk. 5* tager sigte på den situation, at et brancheudvalg finder det ønskeligt til fordel for ikke-faglærte under 18 år at iværksætte særlige uddannelsesforanstaltninger, men ikke har fundet praktiske muligheder for at få dem gennemført inden for ungdomsskolens rammer. Den godtgørelse for tab af arbejdsindtægt, uddannelsesrådet i så tilfælde kan godkende for deltagerne, forudsættes beregnet i forhold til voksnes godtgørelse svarende til forholdet mellem deltagerens gennemsnitlige arbejdsindtægt og den gennemsnitlige indtægt for voksne ikke-faglærte inden for den pågældende branche.

Stk. 6 indeholder reglerne om fremgangsmåden i tilfælde, hvor de oven for omtalte anbefalinger nægtes den pågældende kursussøgende enten af

hans arbejdsgiver eller af hans arbejdsløshedskasse (anvisningskontor).

Når den endelige afgørelse er henlagt til det i arbejdsløshedsloven omhandlede kursusnævnet, hænger dette sammen med, at administrationen af ordningen i det hele, jfr. *stk. 7*, forudsættes henlagt til kursusnævnet, og at de fornødne midler til udredelse af udgifterne ved ordningen, jfr. *stk. 8*, foreslås stillet til rådighed for kursusnævnet på de årlige finanslove.

Såfremt en sag om nægtelse af anbefaling indbringes for kursusnævnet, bør afgørelsen så vidt muligt træffes, inden det pågældende kursus påbegyndes.

Klager over *beregningen* af godtgørelse og tillæg forudsættes ligeledes at kunne indbringes direkte for kursusnævnet, hvis formand ifølge arbejdsløshedsloven er arbejdsdirektøren, til endelig afgørelse.

Kommissionen har skønnet, at ca. 6 000 personer årlig kan ventes at ville søge undervisning i dag-skoleform; på dette grundlag kan de samlede årlige udgifter efter § 9 anslås til ca. 2,8 mill. kr. (hvoraf tillægget til forsørgere udgør ca. 370 000 kr.); ved denne beregning er det forudsat, at halvdelen af de kursussøgende er arbejdsledige, og at den anden halvdel er arbejdende med ligelig fordeling mellem forsørgere og ikke-forsørgere, samt at samtlige deltagere i gennemsnit søger 1½ kursus (d. v. s. 27 kursusdage) årlig.

Til § 10.

Under hensyn til, at uddannelsessystemet for de ikke-faglærte arbejdere ved forslagene i de foregående kapitler i det væsentlige baseres på de interesserede parters eget initiativ og selvstyre, kan man ikke på forhånd bedømme, i hvilket omfang og i hvilket tempo uddannelsen vil blive udbygget i sine nye former og med de foran foreslåede nye forudsætninger. Man er imidlertid klar over, at skal en sådan udbygning lykkes på en både for samfundet og for den store gruppe ikke-faglærte arbejdere tilfredsstillende måde, vil det være nødvendigt at skabe lovhjæmmel for en — i forhold til andre mere traditionelle uddannelsesformer — ret gunstig finansieringsordning.

Ved udformningen af finansieringsreglerne såvel med hensyn til etablering som til drift har man set hen til, at finansieringen af de bestående institutioner for ikke-faglærtes uddannelse på en række punkter adskiller sig fra andre uddannelsesformers. Det forhold, at det drejer sig om befolkningsgrupper, der gennemsnitligt har ringere indtjeningsmuligheder og større arbejdsløshedsrisiko end andre, og at de ikke-faglærte i dag kun har særdeles begrænsede muligheder for at kunne deltage i en erhvervsmæssig

dygtiggørelse, taler for, at det offentlige — navnlig i en årrække, hvor man udbygger og til dels opbygger et helt nyt uddannelsessystem — i særlig grad medvirker ved uddannelsens finansiering.

Med hensyn til *etableringen af uddannelsesinstitutioner* har man været opmærksom på, om denne vil kunne ske med støtte efter reglerne i kapitel V i lov nr. 356 af 27. december 1958 om boligbyggeri. Disse bestemmelser anvendelsesmuligheder på dette område må imidlertid — som det er fremhævet af kommissionen i dens betænkning kapitel X — skønnes begrænsede, og det foreslås derfor, at der opbygges et selvstændigt system til anvendelse ved fremskaffelsen af netop de undervisningslokaliteter, som loven tager sigte på.

I *stk. 1* er det foreslået, at der i en 5-årig periode stilles et samlet beløb på 15 mill. kr. til rådighed til udlån til *kommuner og selvejende institutioner*, der til de heromhandlede formål foretager ejendoms-erhvervelse, nybygning eller bygningsforandringer. Behovet for investering kan ikke påregnes at ville fordele sig jævnt over den anførte 5-års periode, idet det må anses for realistisk at regne med, at der vil gå nogle år, inden opbygningen af uddannelsesapparatet kommer rigtigt igang.

Efter *stk. 2* kan udlån inden for den angivne ramme tillige finde sted til montering af lokaliteterne, herunder med inventar, større undervisningsmateriel og lign. Når der tages hensyn til, at der ved ydelse af statslån til bygningsforanstaltninger normalt vil være at optage størst mulige foranstående lån, jfr. lovforslagets § 11, *stk. 2*, og til, at statsstøtten til montering efter forslaget § 10, *stk. 2*, hvor forholdene taler derfor, kan ydes som tilskud i stedet for som lån (herved er bl. a. tænkt på anskaffelse af større maskiner og lign.), vil det foran omtalte rådighedsbeløb skønsmæssigt svare til en samlet investering i bygningsforanstaltninger og montering på i alt ca. 18-20 mill. kr.

Rådighedsbeløbets størrelsesorden er baseret på følgende skøn:

På de eksisterende uddannelsesinstitutioner for ikke-faglærte, Arbejdsteknisk Skole og statens arbejdsmandskursus, uddannes for tiden omkring 5 000 elever årligt fordelt med ca. halvdelen på hver, hvortil kommer et antal elever på andre institutioner, f. eks. de teknologiske institutter og tekniske skoler. Det må antages, at antallet af elever efter en vis igangsættelsesperiode vil kunne fordobles, og at der til et samlet relevanttal på ca. 10 000 årligt vil være brug for plads til ca. 3 000 på kostskole og ca. 7 000 på lokale dagskoler og aftenskoler.

Bestemmelserne i lovforslagets § 10 — og der-

med det foreslåede rådighedsbeløb — vedrører som anført alene statens støtte til kommuner og selvejende institutioner og ikke rent statslig investering til tilsvarende formål. Kommissionen har i sin betænkning fremhævet, at det har været en afgørende forudsætning for kommissionens forslag, at statens egen indsats — statens arbejdsmandskursus — uafhængigt af de foreslåede nye bestemmelser og bevillingsrammer udbygges i betydeligt omfang, navnlig således, at staten må forudsættes at tilvejebringe dækning af behovet for kostskolepladser, i givet fald også til brug for forsvarrets civilundervisning, jfr. herved kommissionsbetænkningens kapitel X. Der er under hensyn hertil forudsat et begrænset lånebehov for så vidt angår *uddannelsesinstitutioner i kostskoleform*, nemlig tilvejebringelse af 120 pladser for en anslået samlet investering på 3 mill. kr. og et dertil svarende låne- og tilskudsbehov på ca. 2,2 mill. kr. Grundlaget for skønnet er imidlertid så usikkert, at man ikke finder det forsvarligt på dette område at regne med et mindre *låne- og tilskudsbehov* end ca. 3,5 mill. kr., svarende til en samlet investering på omkring 4,5 mill. kr.

Til de lokale *dag- og aftenskoler* anslår man, at der i hvert fald vil være behov for tilvejebringelse af op mod 1 000 elevpladser, svarende til en samlet investering på omkring 7 mill. kr. og et låne- og tilskudsbehov på godt 5 mill. kr. Da grundlaget for skønnet også her er meget usikkert, finder man det realistisk til *dag- og aftenskoler* at regne med et *låne- og tilskudsbehov* på omkring 7,5 mill. kr., svarende til en samlet investering på godt 10 mill. kr.

Man må forudsætte, at den altovervejende del af dagskolerne vil blive tilvejebragt af kommuner og selvejende institutioner, og at det i en ikke ringe udstrækning vil vise sig muligt at undgå nybyggeri ved at ombygge og forbedre eksisterende bygninger, f. eks. nedlagte tekniske skoler.

Aftenskoleundervisning vil næppe nødvendiggøre store investeringer i bygninger eller lokaliteter, idet den som hidtil vil kunne foregå i lokaler, der tillige benyttes til dagundervisning af forskellig art, men det kan dog ikke udelukkes, at der i et vist omfang vil være behov for støtte til istandsættelse og ombygning eller til nybyggeri.

Herudover vil der til dag- og aftenskolerne kunne forventes at opstå et betydeligt behov for statsstøtte til *monteringsudgifter*. Låne- og tilskudsbehovet inden for dette område er skønsmæssigt anslået til 3-5 mill. kr. for hele 5-års perioden. Det samlede anslåede låne- og tilskudsbehov på ca. 15 mill. kr. for en 5-års periode kan herefter sammenfattes således:

Til etablering og montering af kostskoler (bortset fra statens arbejdsmandskursus)	ca. 3,5 mill. kr.
Til etablering af lokale dag- og aftenskoler	- 7,5 — -
Til montering af dag- og aftenskoler	- 4,0 — -
Samlet anslået behov for statsstøtte	ca. 15,0 mill. kr.

Til § 11.

Da det næppe vil kunne forventes, at selvejende institutioner i videre omfang end efter bestemmelserne i loven om boligbyggeri vil kunne tilvejebringe egenkapital til etablering af de heromhandlede institutioner, foreslås lånegrænsen fastsat til 85 pct. af ejendomsværdien eller, ved lån til forandringer, af udgifterne til om- og tilbygningsarbejderne. Den samme grænse foreslås fastsat for så vidt angår støtten til monteringsudgifterne. Det af kommissionen stillede forslag om at forhøje lånegrænsen til 95 pct. i de tilfælde, hvor låntageren er en kommune eller en flerhed af kommuner eller en selvejende institution, der opnår kommunegaranti, har regeringen ikke ment at kunne følge, idet man har fundet det rimeligt at overlade det til lokale kredse — herunder den eller de interesserede kommuner — at skaffe udveje for de resterende 15 pct. af udgifterne.

Med hensyn til forståelsen af begrebet „ejendomsværdi“ henvises til bestemmelsen i § 52 i loven om boligbyggeri, hvorefter der ved fastsættelsen af den for størrelsen af et lån eller et tilskud afgørende værdi af ministeren træffes bestemmelse om, hvorvidt vurderingen skal foretages på grundlag af en bedømmelse af forelagte oplysninger om ejendommens anskaffelsessum eller efter reglerne om vurdering af landets faste ejendomme, jfr. bekendtgørelse af 9. juli 1958 af lov om vurdering og beskattning til staten af fast ejendom. Den pågældende kommune eller selvejende institution vil i almindelighed på dette grundlag ved opstilling af etableringsbudgettet — inden man engagerer sig økonomisk — kunne opnå en forhåndsorientering om det konkrete grundlag for statsstøttens beregning. I tilfælde, hvor støtten ydes på grundlag af ejendommens anskaffelsessum, vil et eventuelt kurstab kunne medregnes i denne.

Til § 12.

Ved opførelsen af uddannelsesinstitutioner med støtte efter bestemmelserne i nærværende lovfor-

slags kapitel III forudsættes det, at vedkommende kommune eller institution tilvejebringer dels en vis egenkapital, jfr. bemærkningerne til § 11, dels en sædvanlig prioritering af ejendommen med kredit- og hypotekforeningsmidler og lign. Der opstår herved en belastning af institutionens driftsøkonomi, som må formodes i sig selv at kunne bevirke en vis tilbageholdenhed hos kommunerne eller selvejende institutioner, uanset de foreslåede regler om driftstilskud, jfr. § 13 og bemærkningerne hertil.

Man har derfor ment at burde foreslå, at de statslån, der ydes efter disse bestemmelser, gøres afdragsfri på samme måde som tilsvarende lån til lignende institutioner inden for andre områder, f. eks. under handelsministeriet. Herudover har kommissionen for yderligere at lette institutionernes driftsøkonomi foreslået, at der åbnes mulighed for afskrivning af lånene i takt med forringelsen af pantets værdi, således at rentebyrden falder, ligesom det gøres lettere for vedkommende institution — ved passende omprioriteringer — at foretage fornyelse af anlægget — og navnlig det undervisningsmæssige udstyr — efterhånden som dette viser sig påkrævet.

Regeringen har ikke ment at kunne tiltræde kommissionens forslag om fuldstændig og automatisk nedskrivning, men man har dog for så vidt angår lån, der i henhold til § 10, stk. 2, ydes til monteringsudgifter m. v., åbnet mulighed for at træffe bestemmelse om, at nedskrivning kan ske til en i det enkelte tilfælde fastsat grænse.

Der er i *stk. 3* foreslået optaget en bestemmelse, hvorefter vedtægterne for institutionen skal godkendes, med mindre institutionen i forvejen har vedtægter, som er godkendt i henhold til anden lovgivning. Man kan da ved godkendelsen påse, at vedtægterne indeholder en tilfredsstillende udformning af bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med institutionens aktiver i tilfælde af dens ophør.

Rentefoden foreslås fastsat til 4 pct. p. a., svarende til de gældende rentesatser for ungdomskostskoler under undervisningsministeriet og fagskoler under handelsministeriet.

Til § 13.

Med hensyn til finansieringen af institutionernes *driftsudgifter* har man ment at burde tage den tilskudsordning, som siden 1952 har været gældende for Arbejdsteknisk Skole, til udgangspunkt, jfr. rigsdagstidende 1952-53, tillæg B., sp. 639-42. Det havde dengang vist sig økonomisk umuligt at drive denne skoleform på samme basis som de tekniske skoler og lign.

Efter den for Arbejdsteknisk Skole gældende tilskudsordning ydede stat og kommuner i finansåret 1957-58 et tilskud svarende til ca. 80 pct. af bruttoudgifterne ved skolens drift.

De forudsætninger, hvorunder de organisationer, som yder tilskud til driften af Arbejdsteknisk Skole, i sin tid gav tilsagn om at medvirke ved denne finansieringsordning, er som følge af prisudviklingen og skolens udvidelse bristede for så vidt angår skolens udgifter i finansåret 1958-59.

Der har fra alle sider i kommissionen været lagt den største vægt på, at der kan foretages en videre udbygning inden for rammerne af Arbejdsteknisk Skole, herunder at denne institution sættes i stand til at foretage etablering og drift også af dagskoler, der undervisningsmæssigt efter manges opfattelse rummer betydelige fordele. Efter det af de pågældende organisationers repræsentanter i kommissionen oplyste vil en sådan udbygning af Arbejdsteknisk Skoles virksomhed — og det samme må antages at gælde en udbygning af andre selvejende institutioners virksomhed — økonomisk have til forudsætning, at det samlede driftstilskud fra staten og kommunerne ansættes til 90 pct. af de tilskudsberettigede udgifter.

Regeringen er enig i, at driftstilskudet bør være højere end det hidtil for Arbejdsteknisk Skole gældende, men finder på den anden side, at tilskudet ikke bør fastsættes højere end til 85 pct., således at organisationerne i samarbejde med lokale kredse tilvejebringer de resterende 15 pct. Forslag herom indeholdes i *stk. 2*. Det er således en forudsætning for ydelsen af statstilskud, at der — inden tilsagn herom gives — foreligger tilsagn fra anden side, organisationer eller virksomheder, om dækning af den del af udgifterne, hvortil der ikke kan opnås statstilskud. I tilfælde, hvor deltagerne i den pågældende uddannelsesforanstaltning også vil komme fra andre forbund end det eller de forbund, som har givet tilsagn om at yde tilskud til foranstaltningens gennemførelse, vil det efter bestemmelsen ikke være udelukket, at uddannelsesrådet gør tilsagnet om statstilskud afhængigt af, at det eller de forbund, som ikke deltager i tilskudsbetalingen, refunderer det eller de deltagende forbund en forholdsmæssig andel af tilskuddet. Uddannelsesrådet må endvidere for hver enkelt kursusforanstaltning efter forslag fra de tilskudsydende organisationer kunne fastsætte dels en kursusafgift for deltagere, som er medlemmer af en af organisationerne, og dels en særlig kursusafgift for sådanne deltagere, der ikke er medlemmer af nogen af de forbund, som deltager i betalingen af tilskud efter den heromhandlede bestemmelse.

Det har hidtil været således, at kommunebidraget til Arbejdsteknisk Skole har været ydet af den enkelte kommune efter ansøgning i hvert enkelt tilfælde. Denne ordning har for så vidt fungeret tilfredsstillende, som den ofte har medført en positiv interesse fra kommunens side i et samarbejde om skolens drift, men ordningen har dog også medført, at oprettelsen af nye skoler eller klasser er blevet hindret eller sinket som følge af de pågældende kommuners holdning, og ordningen har navnlig medført betydeligt administrativt besvær. Når man går over til dagskoler, kan det tænkes, at sådanne oprettes for elever bosiddende i et større antal kommuner, og herved vil ulemperne ved den hidtidige ordning forøges.

Alt taget i betragtning anses det for økonomisk rimeligere og administrativt lettere at indføre en sådan ordning med hensyn til kommunebidraget, at samtlige landets kommuner deltager i udgifterne på samme fordelingsgrundlag, som anvendes i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., således at kommunerne kommer til at deltage i driftsudgifterne ved såvel Arbejdsteknisk Skole som de uddannelsesforanstaltninger, der i øvrigt måtte blive iværksat af selvejende institutioner eller andre, hvad enten dette sker på lokal eller landsomfattende basis.

Bestemmelserne i *stk. 1* og *stk. 2* berører ikke statens udgifter til driften af sådanne uddannelsesforanstaltninger som statens arbejdsmandskursus, statens arbejdstekniske ungdomsskoler, forsvarets civilundervisning og lign.

I overensstemmelse med det for Arbejdsteknisk Skole gældende tilskudssystem forudsættes i almindelighed samtlige driftsudgifter ved foranstaltningerne at være tilskudsberettigede, men der er i *stk. 3* givet uddannelsesrådet grundlag for — efter retningslinier fastsat af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren — at udøve en vis kritik af posterne på de forelagte driftsbudgetter, f. eks. af administrationsomkostningerne. Ved udarbejdelse af disse retningslinier vil der være mulighed for bl. a. at tilvejebringe et rimeligt forhold mellem de på dette område tilskudsberettigede lærerlønninger og aflønningen af lærere inden for andre uddannelsesinstitutioner, jfr. § 3, *stk. 4*, og bemærkningerne hertil.

For at undgå likviditetsvanskeligheder foreslås ministeren i *stk. 4* bemyndiget til at overlade til rådet efter nærmere af ham fastsatte retningslinier at give tilsagn om og foretage udbetaling af tilskud og herunder, hvor det skønnes påkrævet, at yde forskud på statens tilskud i overensstemmelse med det godkendte budget.

F. t. l. om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Til § 14.

Der henvises herved til bemærkningerne til § 13.

I finansåret 1957-58 androg kommunernes frivillige bidrag til driften af Arbejdsteknisk Skole ca. 25 pct. af skolens driftsudgifter. Når kommunernes deltagelse i driftsudgifterne ved såvel Arbejdsteknisk Skole som andre institutioners uddannelsesvirksomheder gøres obligatorisk, findes kommunernes andel ikke at burde sættes højere end til 15 pct. af statens driftstilskud, jfr. herved også lo-

ven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., § 13, stk. 7.

Til § 15.

På dette hidtil ulovbestemte område anses det for rimeligt at fastsætte, at lovens udformning — og i forbindelse dermed de bevillingsmæssige rammer, jfr. § 10 — efter 5 års forløb gøres til genstand for fornyet overvejelse på baggrund af de praktiske erfaringer, der da kan være indhøstede.